

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETER

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK 26. JULIJA 1940.

ŠTEV. 30.

Delati, delati, delati!

Pokojni profesor g. Gašper Porenta v št. Vidu je mladim študentom dal tri pravila, trojno geslo lepega risanja: prvič snaga, drugič snaga, tretjič snaga.

Francoska revolucija v preteklosti je na svoj prapor napisala trojno geslo: Enakost, bratstvo, svoboda.

Ponižana Francija današnjih dni je za nove čase postavila novo tridelno parolo: Delo, družina, domovina.

ZZD je strnila svoj program v geslo: Bog, stan, narod.

Drugi imajo še druga gesla, bolj ali manj zvaneča, jedrnata, udarna in vabliva. Toda zelo bi se motili mi in bi se motil vsak, kdor bi mislil, da so krepka gesla že tudi poročila zmage. Prav tako niso, kakor s slavo ovenčane zastave vojakom same po sebi ne prinesejo poraza nasprotnikov. So to navadno lepe besede, ki ne kaj pomenijo, če se za njimi skriva trdna in odločna volja, ki hoče dejanj in ki zato tudi brez prestanka na delo priganja.

V teh dneh mnogega prelivanja žrnila o novi ureditvi družbe, ko kar mrgoli različnih naziranj in plohe časopisnih sestavkov, se nam zdi to še prav posebno potrebno poudariti. V vsem skupaj je ogromno besedičenja, za katerim se leno skriva gnala zanikrost mnogih, ki bi hoteli s samim zabavljanjem in s samimi besedami ustvariti in pričakati za vse, zlasti pa za delavstvo, novo, lepšo dobo.

Petdeset let bo že, odkar je Leon XIII. pozval katoličane na socialno delo. Deset let bo preteklo, odkar je Pij XI. dal istim katoličanom z novo okrožnico navodila za trenutno praktično izvedbo. Petdeset let so mnogi katoličani različnih stanov delali na tem, da zrušijo stari krivični brezbožni red in na njegovo mesto postavijo novega, boljše. Ogromne napore so vložili v to delo.

Pri nas Slovencih smo v poveljni dobi zlasti delavci v tem oziru mnogo zamudili. Šele z vstajenjem ZZD je vstala tudi prava volja do resničnega praktičnega udejstvovanja po gorenjih navodilih. Pet let bo skoro, odkar smo postavili tako pred slovensko delavstvo svoj program, da ga sprejme ali zavrne. Pet let dosledno in z jekleno voljo delamo iz dneva v dan v mnogobrojnih prizadevanjih za to, da bi delavci prikazali našo stanovsko zamisel družbi in da bi ga prepričali, da je to zanj edino odrešilna pot.

Počasi smo osvajali delavska srca, počasi smo podirali postavljene zapreke, počasi smo osvajali zase našo javnost. Zdi se, da tako kljub vsem nevšečnostim, ki jih pri raznih poizkusih za novi red moramo ugotoviti, vendar živi resnična zavest, da po starih potih več hoditi ne smemo. Nove oblike povsod vsaj delno nosijo nekaj prizvok naših teženj in naših zahtev. Hočejo vzajemnega sodelovanja stanov v pravcu narodne ali državne skupnosti, hočejo stanove združiti, hočejo zrušiti absolutizem kapitala nad človeško osebnostjo.

»Naša gesla so postala zmagovita«, tako smo zapisali ob našem lanskoletnem taboru. Mnogi naši prijatelji in naši simpatizerji zato mislijo, da je sedaj prišel naš čas živeti. Naš čas stoji pred vratmi in mi bomo njegovi gospodarji. Mi da se bomo veselili, drugi bodo želi svoj poraz. Nov red bo prišel in z njim bo vse narejeno, tako mislijo nekateri.

Napak mislijo. Zdaž šele smo prav za prav na početku svojega dela, zdaj šele moramo resnično zagrabiti z obema rokama in delati noč in dan za to, da naš program postane program celotnega slovenskega delavskega stanu. Treba bo zavhati rokave in z znojnim čelom ustvarjati po programu nove oblike življenja. Doslej smo imeli trojno geslo: Bog, stan, narod! — poslej mora biti naše edino geslo: Delo! Delo za Boga, delo za stan, delo za narod.

Če naj bo družba taka, kakor jo želimo mi, kakršno zahteva naš program, potem bo taka samo v toliko, v kolikor bomo mi zanj žrtvovali, zanj delali, se zanj trudili. Samo od sebe ne bo nič prišlo. Z golemi frazami ne bomo ničesar dosegli. Tu di nobena nova zakonodaja brez našega dela nas ne bo odrešila. Tistim, ki mislijo, da bodo spremembe »kar tako prišle«, kakor pravi »Tovarniški vestnik« z Jesenice, da naj bi »kar prikorakale« in jih bomo sprejeli pod slavolokom, potem pa

Korporativna organizacija narodne gospodarske proizvodnje

Predzadnjič smo na kratko podali sliko, kako bi mogli biti korporativno (stanovsko) urejeni kolektivni delovni odnosi v smislu orisa, kot ga je v pregledni obliki objavil »Slovenec« z dne 5. julija t. l.

Danes si hočemo v glavnih obrisih ogledati, kako bi zgedala korporativna organizacija narodne gospodarske proizvodnje. Tudi ta del korporativnega reda mora delavstvo živo zanimati. Saj je v prvi vrsti od uspešnosti gospodarske proizvodnje odvisno, kakšen bo socialni položaj delavstva. Če še enkrat pregledate sliko o korporativni ureditvi kolektivnih delovnih odnosov (in dobro je, če si jo večkrat prečitaste), si boste v spominu obnovili, da je praktična zgornja meja za odločitev korporativne mezde — zmogljivost podjetja. No, in ta zmogljivost je poleg od splošnosti podjetniškega vodstva v glavnem odvisna od tega, kako je organizirana narodna gospodarska proizvodnja. Tako vidimo, da se na tej točki oba dela korporativnega reda (ureditev kolektivnih delovnih odnosov) združujeta v eno samo socialno gospodarsko celoto.

NAMEN KORPORATIVNE ORGANIZACIJE NARODNE GOSPODARSKE PROIZVODNJE

Kakor je samo ob sebi umevno, da vrhovni namen korporativne ureditve kolektivnih delovnih odnosov ne more biti drugi, kot uvedba socialnega miru in uvedba socialne pravičnosti, tako je jasno, da je glavni namen korporativne organizacije narodne gospodarske proizvodnje v tem, da bo gospodarska proizvodnja čim bolj uspešna in gospodarski razvoj narodu čim bolj koristen.

ZAKAJ JE LIBERALNO GOSPODARSTVO ODPOVEDALO?

V liberalnem gospodarstvu je uspešnost narodne gospodarske proizvodnje odvisna bolj od naključja kot od česa drugega! Manjka namreč primerne povezanosti med poedinimi proizvajalnicami, edinicami, (podjetji) iste panoge na eni strani in povezanosti med različnimi proizvajalnimi panogami na drugi strani. Pomanjkanje te vezi nosi velik del krivde na tem, da vse gospodarsko življenje valovi med krizo (upad cen, porast obrestne mere, povečanje brezposelnosti itd.) in konjunkturo (porast cen, pocenitev kredita, upadanje brezposelnosti itd.). To neprestano valovanje je bilo vzrok socialne in gospodarske negotovosti, uničevanja kapitalov, rušenja eksistenc. Pod pretvezo, da se obvarujejo proti nepreglednim posledicam te negotovosti, so se podjetja vedno bolj združevala v razne oblike podjetniških grup (karteli, trusti in podobno.), ki naj bi skupno urejali produkcijo in tržne razmere. Na področju delovnih odnosov pa so se razvili podjetniški in delav-

bomo šli na pojedino, ki bo večno trajala, delali pa ne bomo nič, to nikoli ne bo zadosti razloženo povedano.

Da, nov red prihaja. Bo pa tak, kakršnega zaslužimo s svojim delom ali pa s svojo lenobo. Čas je zato, da z brezprimerno pridnostjo vse sile posvetimo stvarni zmagi svojega programa in svojega lepega gesla, ki ga bomo uresničili le tedaj, če bo za trojnim geslom močna, odločna, neuklonljiva volja, ki nam za ta čas daje trojno navodilo, novo geslo: Delati, delati, delati za Boga, za stan za narod!

ski sindikati. Gospodarsko valovanje med krizo in konjunkturo, kakor tudi organizirana samoobramba iz vrst podjetništva in delavstva, so vzdramili državno oblast iz njene dotedanje pasivnosti v gospodarskem življenju. Državna oblast je začela vedno bolj vposegati v socialne odnose in gospodarsko življenje, sklicujoč se na obrambo skupnih interesov, ki so ogroženi že po samem liberalnem gospodarstvu, kakor tudi po posledicah organizirane samoobrambe podjetništva in delavstva. Pri tem vposeganju pa državna oblast ni imela na razpolago drugih kot svoje stare birokratske upravne organe (ministrstva, direkcije, banska uprava, policija, sreska načelstva, mestna poglavarstva, občine). Vsi ti organi pa stojijo izven gospodarskega življenja. Zato bi mogli, če zaradi primere nekoliko pretiravamo, njihovo vposeganje v gospodarsko življenje, prisposobiti s slonovim gibanjem v trgovini s porcelanom.

Korporativizem je poiskal drugačno rešitev: Treba je vse proizvajalne panoge organizirati v javnopravne (oblastvene) korporacije (skupno zastopstvo podjetnikov in delavcev določene stroke), vse korporacije pa organizirati v skupno narodno-gospodarsko predstavništvo (narodni korporacijski svet.)

Ne zasebne podjetniške skupine, ne novi drugi državni uradi, temveč korporacije, vzete iz samega gospodarskega življenja, naj gospodarsko proizvodnjo organizirajo in uravnavajo.

KAJ SO KORPORACIJE

Korporacije, to so predstavništva velikih gospodarskih panog, v katerih so enakomerno zastopani podjetniki in delavci. Da pa morejo korporacije naloge, ki jih novi red nalaga, vršiti res v splošno narodno in socialno korist, zato morajo imeti oblastveni (obvezni) značaj in državna korist oziroma narodna celota mora biti v vsaki korporaciji neposredno zastopana. Praktično to pomeni, da ne more korporaciji predsedovati niti podjetnik, niti delavec, temveč korporacija se ne bo zgrubljala v medsebojnih trenjih podjetniških in delavskih predstavnikov, temveč bo skrbela za zdrav razvoj gospodarske proizvodnje, kar je njena prava naloga. Socialni in delovni odnosi oz. spori imajo namreč določeno svojo posebnost po za reševanje, kot smo zadnjič videli.

Ni pa dovolj, da so organizirane posamezne korporacije za posamezne panoge. Gospodarsko življenje zahteva, da ima narodno gospodarstvo kot celota tudi svojo vodstvo in uravnavalno organizacijo. V ta namen odpošljejo poedine korporacije svoje zastopnike v višji narodni korporacijski svet, v katerem pa mora država, oz. narod zopet enako kot v korporaciji imeti svoje neposredne zastopnike. Kadar namreč razpravljamo o korporativizmu (stanovski organizaciji gospodarstva), ne smemo nikdar zgubiti izpred oči, da vsota koristi poedinih panog (korporacij) še ne predstavlja skupnega dobra narodne celote. To skupno dobro je zavarovano šele, če je v predstavništvu vseh gospodarskih panog neposredno prisotna (soudeležena) sila, ki zavestno vse navdaja in usmerja k skupnemu narodnemu dobru, kot vrhovnemu namenu javnega reda v državi. Prav tako pa je res tudi narobe,

da država sama brez korporacij neposredno kot predstavnikov gospodarskega življenja ne bi mogla uspešno vršiti gospodarskega vodstva in uravnavanja.

KAJ SI OBETAMO OD KORPORACIJ

Od korporativne (stanovske) organizacije narodnega gospodarstva si obetamo predvsem troje:

1. Da bodo korporativni (stanovski) organi, o katerih smo govorili, s tem, da bodo vse gospodarstvo organizirali in zavestno uravnavali, uspeli, da se bodo zmanjšali na najnižjo mero valoviti gospodarski pretresi med krizo in konjunkturo, pretresi, ki so v liberalnem gospodarstvu neizbežni. Korporativna organizacija in uravnavanje imata za svoj prvi namen, da ustalita gospodarske odnose in uravnovesita gospodarski razvoj, (da ne bodo cene drvele gor in dol, denar venomer izpreminjal svojo vrednost, skupna moč prebivalstva vedno nihala itd.). To ustalenje in uravnovešanje je pogoj življenjske gotovosti, pogoj varčevanja, brez katerega ni gospodarskega napredka.

2. Drugi namen korporativnega organiziranja in uravnavanja gospodarstva je v tem, da vse gospodarske sile določene panoge oz. celega narodnega gospodarstva poveže v trden sveženj, kadar je treba podvzeti v dotični panogi ali pa v splošnem narodnem gospodarstvu take naloge, ki bi se iz vidika posameznega podjetja enostavno ne izplačale, to je, bi bile neizvedljive. Takih nalog je mnogo: da se z združenimi naporji spremene v rodovitne neizkoriščani predeli zemlje; da se razvije določena koristna industrija. (N. pr. industrija za pridobivanje tekstilnih surovin iz lesa), da se pospeši tehnična izpopolnitev proizvodnje, da se prično izrabljati še neizkoriščani podzemski zakladi in naravne sile itd.

3. Da bo mogoče dobiti zanesljiv pregled čez celo narodno gospodarstvo, kajti šele tedaj bo mogoče potom korporativne organizacije obvladati gospodarstvo kot celoto in ga usmerjati v tiste smeri, ki bodo koristne narodni celoti.

SKRIVNOST IN NEDOSEGLJIVE PREDNOSTI TAKEGA REDA

V korporativni organizaciji narodnega gospodarstva je rešitev velikega gospodarskega in socialnega vprašanja naše dobe. Pa ne enostranska rešitev! V tem je skrivnost tega reda, da namreč ne ubije zasebnih in poedinih sil, temveč jih tako organizira, da poleg svoje koristi, po kateri že po svoji naravi vsakdo stremi, obenem služijo skupni narodni koristi. Noben drug red tega ne zmoro: Liberalizem žrtvuje skupnost brezobzirno poedincu, ki poseduje kapital. Boljševizem pa žrtvuje človeka neusmiljeni državni sili. Le pravilno pojmovani korporativizem reši, oba: človeka in skupnost, (stan narod in državo).

SPLOŠNA NAČELA IN KONKRETNA IZVEDBA

To so splošna načela za korporativno organizacijo narodne gospodarske proizvodnje, ki so ena sama za vse narode in države. Kako naj bi pri nas bile organizirane konkretne korporacije in kako medsebojno razmejene i. t. d., to pa je stvar podrobnega poznanja na-

(Nadaljev. na 2. str.!)

Skromne zahteve

Podružnica lesnega delavstva ZZZD v Soteski na Dolenjskem je poslala na različne naslove značilno pismo. V njem navaja podrobno količino življenjskih potrebščin za delavsko družino in ugotavlja, da dosedanje plače tamkajšnjega delavstva ne dosegajo zneska, ki je nujno potreben za vzdrževanje delavca in njegove družine. Po tem dopisu bi si družinski oče delavec upal preživeti sedem člansko družino z 866.25 din na mesec, dočim po poročilu zasluži samo 624.— din na mesec. Pa ne bomo dalje sami o tem govorili. Govori naj pismo samo. Zaradi zanimivosti kako skromno zna biti naše delavstvo v svojih zahtevah, ga prinašamo v celoti:

»Dovoljujem si Vam poslati razpredelnico življenjskih potrebščin v ilustraciji razmer v našem kraju. Razpredelnica se nanaša na življenjski standard sedem-članske družine in to za 1 mesec«.

CENE ŽIVLJENJSKIM POTREBŠČINAM:

Moka koruzna	50 kg	4	din	2.—	je	100.—	2.75	je	137.50	din
" št. 6.	25 "	"	"	3.—	"	75.—	3.75	"	93.75	"
" št. 0.	10 "	"	"	3.50	"	35.—	4.50	"	45.—	"
" ajdova	4 "	"	"	4.—	"	16.—	5.—	"	20.—	"
Mast	4 kg	"	"	18.—	"	72.—	22.—	"	88.—	"
Sladkor.	4 "	"	"	14.—	"	56.—	16.—	"	64.—	"
Žitna kava.	2 zav.	"	"	7.—	"	14.—	8.—	"	16.—	"
Kavina primes	2 "	"	"	9.—	"	18.—	10.—	"	20.—	"
Milo	"	"	"	18.—	"	18.—	10.—	"	20.—	"
Mazilo za čevlje	"	"	"	11.—	"	11.—	"	"	11.—	"
Petrolej	4 l.	"	"	7.—	"	28.—	7.—	"	28.—	"
Olje	1 "	"	"	14.—	"	14.—	20.—	"	20.—	"
Kis vinski	4 "	"	"	4.—	"	16.—	4.—	"	16.—	"
Sol	4 kg	"	"	3.—	"	12.—	1.50	"	6.—	"
Krompir	30 "	"	"	00.75	"	22.50	2.—	"	60.—	"
Mleko	60 l	"	"	1.50	"	90.—	1.50	"	90.—	"
Meso	4 kg	"	"	10.—	"	40.—	13.—	"	52.—	"
Riž	2 "	"	"	7.—	"	14.—	12.—	"	24.—	"
Fižol	5 "	"	"	3.—	"	15.—	5.—	"	25.—	"
Vžgalice	4 kom.	"	"	1.—	"	4.—	1.—	"	4.—	"
Kvas	"	"	"	6.—	"	6.—	"	"	8.—	"
Jajca	20 "	"	"	0.60	"	12.—	0.60	"	12.—	"
Dišave	"	"	"	5.—	"	5.—	"	"	6.—	"

Skupaj:

Preje: 693.50 din Sedaj: 866.25

Plače delavstva:

Mesečnih delovnih dni 23
na uro povprečno din 3.50,
to zneske na dan din 28.—,
na mesec din 624.—.

Iz tega je razvidno, da je poštenemu delavcu oziroma očetu nemogoče shajati s prejemki, katere sedaj dejansko prejema. Ne smemo pa pozabiti še na obutev, obleko, drva, stanovanje itd. Vprašanje je s čim bo delavec kril

primanjklaj? To vprašanje še najbolj tare tukajšnje delavstvo.

Naše mnenje je, da dokler ne bo kr. vlada sama vzela energično vprašanja regulacije plač v svoje roke, ne vemo kako bo.

Prosimo, da storite vse, da se temu odpomore, ker v nasprotnem slučaju — bodimo odkriti — si vzgajamo sami razne protinarodne pokrete na svojih prsih.

V upanju, da v boju za kruh in lastni obstanek ne bomo ostali osamljeni, Vas iskreno pozdravljamo z

Bog živi!

Lesna industrija dela ogromne dobičke. Cene njene proizvodnje so narastle za več kot 100%. Saj prodajajo navaden les za kurjavo tu v Ljubljani že po 150.— do 180.— din za m³. Cene deskam, drogovom, železniškim pragram so poskočile še znatno bolj. Delavske plače pa so se dvignile samo za nekaj par na uro.

Cvetje z vrtov JSZ

»Delavska pravica«, št. 30 v uvodniku napada korporativizem, stanovsko ureditev družbe. Stanovsko opredelitev družbe načelno priporoča okrožnica Quadragesimo anno. V prihodnjem tednu verjetno že bo isto glasilo brez škrupeleov za grehe preteklosti povdarjalo, da je za izvedbo papeških socialnih okrožnic v življenje.

Je za demokracijo in ni zanjo, je za svobodne sindikate in ni zanje. V članku »iz stare v novo dobo« tako piše D. P. Za demokracijo je, dokler ni diktature proletariata po vzorcu boljševizma. Za svobodne sindikate je sedaj, v marksistični diktaturi gre svobodni sindikat lahko k vrugu.

*

Kakor hudič mala greh prikupno in privlačno, dokler žrtve ne zaprede v svoje mreže, tako »D. P.« slika boljševiški raj v zadnji številki:

Delavstvo o vsem odločuje, odnos do dela je lepši, plače so zvišane. Stanovanja in prehrana so se pocenile. Delavci pojedjo še enkrat več, kakor so preje. Otroci se množijo kakor mušji zarod. V mestih se je število rojstev povečalo samo v sedmih letih od 52 tisoč na 275.000, na vasi pa kar od 204 tisoč na 4 in pol milijona. Novorojenčki so včasih kar v trumah umirali, saj jih je pomrlo kar 33% sedaj samo 1½, a v sami Ukrajini pa le še samo 0.7%. Kolosalen napredek! Saj jih še v sami Nemčiji po istem pisanju umre 4.9%. Delovni čas je skrajšan, mlad frkovec dobi za 6 urno delo enako plačo kakor starejši za sedem urno in sedaj po uvedbi 8 urnega seveda tudi za 8 urno delo. Še zmeraj je vsak 6. dan počitek, čeprav je Sovjetija uvedla zopet sedem dnevni teden. — Dopustov je nič koliko, v turističnih krajih je hrana in stanovanje kar zastoj. Prosveta in šolanje je tam tudi zastoj, šteje se pa v delovno plačo. Plača je za toliko višja. Delavci upokojenci prejmejo ogromne! nagrade, kar po 245 rubljev na leto. Ne vedo, kam z denarjem, čeprav za rubelj v Sovjetiji ne dobiš nič več, kakor pri nas za dinar. Nesreč v podjetjih skoro več ni. Ljudje so se umirali že kar odvadili. — Delavci so menda kar vsi svobodno! organizirani v sindikatih na prostovoljni osnovi. Potem razveseljujejo delavce brezštevilni klubi, jih vzgajajo v kulturnih domovih, skrbijo zanje v sanatorijih gledališčih, kinih, itd. itd. Skratka »Del. pr.« je narisala svojim bralcem sovjetski

paradiž v najlepših in najbolj privlačnih barvah.

Prav bi bilo, če bi njen urednik mimo grede stopil k g. Ivanu Avseniku, ki pozna staro in novo Rusijo in ki je bil še pred par meseci v Moskvi, pa bi tam zvedel marsikaj zanimivega. Zvedel bi, da je tako pripovedovanje čisto navadno zavajanje delavstva v zmotu in v — boljševizem. Zvedel bi pa tudi, da se nikomur ne spleča, da po boljševiških dobrotah sline cedi.

*

Stora v št. Vidu, Sever in Co. v Ljubljani. Tovarna Dolničar in Richter, tvrdka Birolla so prišli na tarčo glasila JSZ. Do tu je v redu. Toda na tarčo so prilimali seveda tudi papeške okrožnice, duhovščino in njene konference in sploh vse katoličane. To je pa druga stvar okusa in krščanskega čustvovanja vodilnih krogov okrog tega glasila.

*

General Petain je navedel vzroke francoskega poloma. Pa kaj ve ta Petain. Levičarski listi in filomarksisti ogorčeno napadajo Petaina in vse tiste, ki mu dajo prav. Tudi »DP« ga po Juracu napada. Kaj boš, stari dedec! Kaj marksizem, kaj brezboštvo, kaj nepravnost, kaj pomanjkanje zibel, kaj veseljačenje! Vse to ni nič! Kriva je ta presneta francoska demokracija, ki jo je ves levičarski koncern dolga leta tako zelo opeval. Krivi so njeni nosilci, tistih 200 bogatih francoskih družin z marksističnimi voditelji vred, neizvzemaš Bluma, ker so do neba povzdigovali lažidemokracijo ob gromkem ploskanju francoskega proletariata in seveda slovenskih soprikinovalec. Tako je prav za prav demokracija samo sebe požrla, s seboj požrla svobodno Francijo in bo morda še naše prikinovalec.

Zanimiv predlog

Strokovna zveza gradbenega delavstva ZZZD je centrali te dni poslala zanimiv predlog. Po tem predlogu naj bi se centrala zavzela za sledeče:

1. da se prisilno organizira vse gradbeno delavstvo,
2. da bo gradbeni delavec samo oni, ki bo član sindikata,
3. da se bo za nove delavce, prihajajoče iz dežele, zahtevalo potrdilo davčne uprave o višini odmerjenih direktnih davkov; oni, katerih odmerjeni davek presega predpisano višino (ta mera se mora določiti), ne bodo mogli postati člani sindikata,
4. da bodo delodajalci gradbene delavce dobili samo potom delavskega sindikata.

Gradbena zveza utemeljuje svoj predlog tako, da bi se z njegovo uresničitvijo izrinili iz vrst gradbenega delavstva razni dvomljivi tipi in bi se omejil istočasno prevelik dotok z nedelavskih krogov. Eni in drugi nečisto bi bili člani delavskega stanu in se ob prvi priliki oprimejo česa drugega. Nimajo smisla za te zdrave težnje stavbinec, pač pa polna usta praznih fraz in osvajačih gesel. Med delavstvom ustvarjajo pravo razkrojevalno delo.

Predlogu se vidi, da je zajet iz neposrednega življenja. Ob danih prilikah ga bo treba upoštevati.

janska opora oblasti in uspešni ukrepi z njene strani. Navedena odločba g. bana je zato vsega upoštevanja vredna. Našla je že tudi drugod razumevanje. Te dni smo čitali, da je slično določbo izdala tudi banska uprava v Novem sadu. Zares, za dolgo dobo ni potrebno več izdajanje dovolil za nove gostilne in krčme.

GOZDNO-LESNO GOSPODARSTVO

V gospodarstvu lesne stroke je v naši državi nastal resen zastoj, od kar je vstopila Italija v vojno. Zlasti je v stiski lesna izvozna industrija. V Belgradu se je te dni zato sešla stalna delegacija za zboljšanje našega gozdno-lesnega gospodarstva. Namen te delegacije je, poiskati pota in sredstva za pospeševanje naše lesne industrije in njenega izvoza. Z zadostnimi sredstvi bi v marsičem gospodarsko mnogo pridobili in bi veliko število delavstva našlo doma primeren kos kruha, če bi domača industrija mogla uporabljati les kot surovino za raznovrstne predelave.

Drobne delavske vesti

SKROMNA PRIPOMBA

K poročilu »Delavske pravice« o občenem zboru JSZ bi skromno pripomnili, da je netočno njeno poročilo, da je pri tvrdki »Šešir« d. d. Škofja Loka sama JSZ dosegla izboljšanje delavskih mezd, katerih letni efekt je 230.000.— din. Je pač tudi ZZZD tam odlično sodelovala in njene zasluge niso nič manjše kakor zasluge JSZ.

O PANSLAVIZMU NI GOVORA

»Iz Moskve ponovno naglašajo, da na realno politiko SSSR ne morejo vplivati nobeni sentimentalni občutki panslavistične ideje. Panslavistično gibanje ne more računati na pomoč službene politike Sovjetske Rusije. Mere, ki jih je podvzela Sov. Rusija, so čisto vojaške in vojno tehnične prirode.« To je zapisala nedavno »Delavska politika«. Bo potem menda že držalo. Če bi zapisali tole mi, bi morda mnogi naivneži, ki se panslavističnega bratstva kar cediijo, rekli, da lažemo.

BOLNIŠKO ZAVAROVANJE SUZORJA 14.000.000 PRIMANJKLJAJA

Sklepni računi Osrednjega urada za zavarovanje delavcev izkazujejo, da je bilo v bolezenskem zavarovanju delavcev v letu 1939 14.000.000 primanjkljaja. To je ugotovitev. Vzroki za to pa so različni. Treba jih bo poiskati in ozdraviti. Tudi po razdelitvi Suzorja bo to vprašanje enako važno.

DELAJSKA ZBORNICA V SARAJEVU RAZPUŠČENA

Padla je zadnja trdnjava, za katero so se jugoslovanski marksisti skrivali. Minister za socialno politiko dr. Budisavljević je razpustil dosedanje upravo Delavske zbornice v Sarajevu, ki je bila še vsa v rokah socialistov. Seveda so jo temeljito izrabljali za svoj internacionalizem in za

(Nadaljev s 1. str.!)

še narodne gospodarske strukture (sestava) ter zadeva podrobnega študija. Isto velja tudi glede konkretnih nalog, ki jih bo novi pravni red korporacijam zaupal.

Kako pa bodo korporacije svoje naloge potem vršile, — to pa je predvsem stvar sposobnosti delavskih in podjetniških predstavnikov v poedinah korporacijah in v narodnem korporacijskem svetu.

PRIPRAVIMO SE NA NOVI ČAS!

Ali se zavedamo, kako veliko zamišl nosimo? Ne, premalo se tega zavedamo. Ko bi se zavedali, da imamo samo mi v rokah rešilni ključ iz socialne stiske in gospodarskega nereda naših dni, bi danes nobeden delavec ne roboval več v odpadniških marksističnih in polmarksističnih organizacijah.

Zato pa na delo. Pripravimo se za novi čas!

DOBRO SHRANITE ZADNJI DVE ŠTEVILKI »SLOVENSKEGA DELAVCA«. ZOPET IN ZOPET JIH VZEMITE V ROKE IN RAZMIŠLJAJTE O STANOVSKEM REDU, KI JE V GLAVNIH ČRTAH ORISAN. BODITE APOSTOLI MED ONIMI, KI PORIVAJO KAKOR NOJ, SVOJE GLAVE V PESEK!

POPRAVEK:

V predzadnji številki SD v članku »Korporativna organizacija narodne gospodarske proizvodnje« bi se moralo besedilo v prvi koloni spodaj glasti: »posebnega socialnega zavarovanja«, mesto »osebne socialnega razumevanja«.

Naša borba - naša rast

Pristopnico šte. 10.000

ZVEZE ZDRUŽENIH DELAVCEV

je podpisal dne 17. t. m.
rudar KUDER TOMO
v podružnici ZAGORJE.

Iz centrale

Pozivamo vse podružnice, da dokončajo obračune za poslane markice za prvo polovico letošnjega leta in nam te obračune takoj dostavijo.

*

Vse članstvo opozarjamo, da naj pri plačevanju članarine od blagajnikov in pomožnih blagajnikov zahteva, da mu v blagajniška potrdila nalepijo markice za toliko mesecev, za kolikor mesecev so plačali članarino.

*

Vse podružnice naj pohitijo z zaostali mesečnimi statističnimi poročili in mesečnimi obračuni ter naj centrali takoj pošljejo dolžne zneske.

*

Koledarček ZZZ za l. 1941. je v delu. Če katera podružnica želi glede vsebine koledarčka kaj posebnega, naj nam to čim prej javi.

*

Poverjeniki »Slovenskega delavca« naj z naročeno akcijo takoj prično.

*

Občni zbori naših podružnic in sestanki njihovega članstva so zopet dovoljeni. Zbore in sestanke je treba pravočasno javiti oblasti.

Kranj

Pod vodstvom tov. Berčiča se je v nedeljo, dne 23. junija v pisarniških prostorih ZZZ v Kranju vršila širša seja za tovarno »Jugoslovensko«. Na seji se je razpravljalo o položaju delavstva imenovane tovarne. Ugotovilo se je, da je delavstvo premalo zavedno in se vsled tega z njim tako postopa. Marsikaj bi se dalo preurediti, toda manjka delavske skupnosti. Udeleženci so sklenili, da bodo v bodoče delali z vsemi svojimi močmi na to, da se bodo njihovi še neorganizirani tovariši njim pridružili in stopili v organizacijo. Seja je zadovoljivo izpadla. Izkazalo se je le, da članstvo premalo bere naš časopis, ker se vabilu za sejo ni polnoštevilno odzvalo. V bodoče se zavedajte, da brez reda in discipline ni uspeha.

»Jugobruna«. V nedeljo, dne 4. avgusta t. l. ob 9 uri dopoldan se bo vršila v pisarniških prostorih ZZZ v Kranju hotel »Jelen« širša seja za tovarno »Jugobruna«. Časi so težki, cene živil vsak dan višje, delo in zaslužek se pa zmanjšuje in znižuje. Gledati je treba v naprej. Da pa se bomo čim ceneje zavarovali za zimo, se bomo na tej seji dogovorili, da bomo nekatere stvari, ki jih rabimo za gospodinjstvo, kakor moko, krompir, premog, drva itd., naročili skupno in si s tem prihranili vsaj nekaj težko prisluženega denarja. Časi so resni in potrebe nujne, zato, tovariši in tovarišice, na delo. Udeležite se sigurno in polnoštevilno!

Legitimacije. Članom, ki še nimajo legitimacij, poročamo, da imajo iste že v pisarni podružnice. Dobe jih lahko takoj.

Velenje

Naša organizacija se kar moč trudi, da bi položaj naših rudarjev izboljšala. Zlasti je po svojih zvezah posredovala, da bi rudnik dobil več državnih naročil. O delnem uspehu smo nedavno že poročali. Te dni pa je naš bivši poslanec g. Teuerschuh posredoval pri prometnem ministru inženirju Beliču in ministru za gozdove in rudnike g. dr. Kulenoviču še za nadaljnje dobave.

Viničarji

Od nas viničarjev v Limbuški ter Pekerski okoliščini se zadnji čas zelo malo sliši. Mogoče si mislite, da nam gre najbolje, je pa ravno nasprotno.

Naša skupina posluje dobro, imamo naše redne odbore seje mesečno, na katere prihajajo tudi člani in nečlani. Več viničarjev je pristopilo, ker vidijo, da je skrajni čas. Približuje se 1. avgust in tudi poskusna doba bo pri kraju. Sliši se od več vinogradnikov, oziroma njihovih namestnikov: »Sedaj jim bomo že pokazali, tem organiziranim; jih bomo pač kratko malo odslavili!« Neka oskrbnica v naši okoliščini je pa sploh zelo občutljiva, posebno ako si viničar upa kaj omeniti o novem viničarskem redu ali sploh kar se tiče deputata, plače, mleka, gnoja itd. Takoj pade beseda: »Naj ti tvoja organizacija pomaga!« In takih oskrbnikov ter šefov imamo v našem okraju več. Njih imena še za sedaj zamolčimo. Zato Vas, zavedne

Naši dekanjski socialni tečaji

I.

Dne 11. avgusta prireja ZZZ socialni tečaj za župnije dekanije Kamnik. Tečaj se vrši v dvorani Prosvetnega društva v Grobljah.

Dnevni red:

- Ob 7 uri sv. maša.
 - Ob 8 uri začetek tečaja:
 - Slovenska katoliška delavska organizacija;
 - Socialna zakonodaja in položaj slovenskega delavstva;
 - Zveza združenih delavcev na delu za zmago gesla: Bog, stan, narod.
- Med posameznimi predavanji razgovor o prilikah delavstva kamniške dekanije z

ozirom na temo referata.

Opoldne zaključek tečaja.

II.

Dne 28. avgusta prireja ZZZ socialni tečaj za župnije dekanije Ribnica, v dvorani Prosvetnega društva v Ribnici. Tečaj bo celodnevni s sledečim dnevnim redom:

- Ob 9 uri dopoldne: Delavčeva zapisna pravica.
 - Ob 10 uri: Delavske socialne ustanove.
 - Ob 3 uri popoldne: Socialna pravičnost — pogoj narodne zavednosti.
 - Ob 4 uri pop.: Moč združenih delavcev.
- Za zaključek film o razvoju in o delu organizacije Zveze združenih delavcev.

viničarje, vabimo v našo strokovno zvezo viničarjev, da bomo strumno stopili v bran, da bomo dosegli to, kar nam uredba piše. To pa bomo dosegli v naši strokovni zvezi viničarjev ZZZ.

Opomniti moramo še, da plačujete točno vsak mesec članarino, ker s tem veliko olajšate delo skupini, kakor tudi centrali strok. zveze viničarjev.

Vuhred

Poglejmo malo po naši dolini naše žagarje in njih bedo. Mnogo jih je, ki niti minimalne mezde ne zaslužijo, poleg tega še po zimi često praznujejo zaradi nizkega stanja vode, draginja pa raste z dneva v dan, tako, da ne vedo ali bodo mogli živeti ali ne in do kdaj, če ravno cena lesu stalno narašča. Delovni pogoji pri nas se razlikujejo tudi v precejšnji meri od onih v sosednem Sv. Lovrencu in so mezde v teh dveh krajih tako različne, da nam nikakor ne gre v glavo, zakaj morejo v enem kraju delodajalci dajati višje mezde, v drugih pa ne. Pri nas so delavci, ki za 11-urni šihit zaslužijo komaj 30 din.

Delavstvo tarna in kritizira ter čaka, da bi kdo prišel, ki bi jim metal »mano«, nočejo se pa zavedati, da mu je potrebna skupnost in enoten boj potom strokovne organizacije, kakršna je ZZZ. Zato Vam kličemo vsem, ki nečete videti v kateri smeri je boljša bodočnost delavstva, opustite to spanje in stopite v naše vrste, da boste dosegli Vaše pravice. Tudi pa ni vse napravljeno s tem, če podpisate pristopno izjavo naše organizacije, temveč moraš tudi redno plačevati članarino in sploh izpolniti vse dolžnosti do organizacije, da boš od nje lahko terjal tudi svoje pravice.

Trbovlje

V nedeljo dne 28. julija t. l. ob 10. uri dopoldan se vrši važno in nadvse zanimivo filmsko predavanje, katerega priredi naša ZZZ v Društvenem domu. Udeležba obvezna za vse člane! Predavatelj pride iz Ljubljane.

Na iniciativo Delavske zbornice se je dne 19. julija 1940 vršil razgovor zastopnikov rudarskih strokovnih organizacij. Na tem razgovoru se je ugotovilo, da je v smislu člena 26. kolektivne pogodbe za T. P. D. nastopila možnost, da se zahteva pogajanja za revizijo kolektivne pogodbe, ker je draginja po indeksu Narodne banke porasla za nad 6 točk. Nadalje se je sklenilo, da skliče Delavska zbornica v četrtek 25. VII. 1940 ob 9. uri dopoldan v kino dvorani Delavskega doma v Trbovljah, konferenco zastopnikov strokovnih organizacij in II. skupine rudarske zadruge, na kateri naj se razpravlja o zahtevah, ki naj se stavijo na T. P. D.

Poprava imena. V dopisu iz Trbovelj, v katerem smo poročali, da daruje prvo sv. mašo č. g. Povh Ivan in ne Pavli Ivan, kot je bilo pomotoma zapisano v omenjenem dopisu.

Zg. Šiška

Širša seja je imela naša podružnica v soboto 13. t. m. Na seji je poročal zastopnik centrale tov. Breznik. V uro trajajočem referatu nas je popeljal nazaj v čase, ko so se snovali razni sistemi družbe, nam nazorno tolmačil njihove svetle in temne strani, prešel preko sedanjih demokratičnih sistemov in pojasnjeval novi sistem, ki prihaja v popolnoma drugi obliki, po drugih načelih. Današnja družba je absolutno zrela za preureditev, kajti načela, katerih se drži danes, so že zdavnaj preživeta, sposobna za staro šaro; zapadne demokracije na katerih osnovah današnja družba živi, rapidno tonejo k zatonu, njihova smrt je neizbegljiva. Nov red nastaja — počasi toda sigurno, red, ki bo bolj pravičen zlasti za malega človeka — delavca, ki je danes ne po svoji krivdi, pač pa vsled kapitalističnega sistema suženj današnje družbe.

V zvezi s tem nastopajo tudi novi časi v našem strokovno-organizacijskem življenju, časi, katere je ravno delavec, vča-

njen v naši organizaciji težko pričakoval. Saj je od njenega postanka do danes vedno poudarjal, se boril, bil zato zasmehovan in opljuvan; toda, njegovi koraki skozi življenje so bili trdi, neomajni, držeč se poti, kakršno si je ob svojem organizacijskem rojstvu točno začrtal.

Danes naš slovenski krščanski delavec slutiti, da ni več daleč čas, ko bo došel do svojega ideala; na obzorju vidi obrise boljše in lepše bodočnosti.

Še in še so se vile besede, polne ognja, vsebinsko tehtne in aktualne, pač take, kakršne zna pričarati tov. Breznik.

Za svoje poročilo je bil tov. Breznik zaslužen nagradjen z velikim aplavzom.

V nedeljo, 28. t. m. ob 9. uri dopoldne, bo zopet v naših organizacijskih prostorih, širša seja, ki je radi aktualnosti obvezna za vse člane naše podružnice. Poroča tudi zastopnik centrale. Pridite vsi, sigurno in točno!

Ponovno opozarjamo naše člane, da se za vse intervencije in podobno obračajo le na našega tajnika, in sicer v uradnih urah, t. j. vsak četrtek od 19—21. ure. Tajnik ima nalog vse želje posameznih članov vpisati v knjigo intervencij, na podlagi katere bo odbor te želje reševal. Le tako obstoja možnost, da bodo intervencije v redu in čimprej izvršene ter po možnosti ugodno rešene.

Stavbinci Ljubljana

V nedeljo, dne 28. t. m. se vrši v društvenih prostorih širša seja odbora in zapuščinega zbora ljubljanskega gradbenega delavstva. Posameznim povablencem so bila te dni razposlana pismena vabila.

Po seji bo zelo aktualno predavanje o stanovskem pokretu pri nas in po drugih državah. Glede na dejstvo, da se bliža tudi pri nas sprememba na področju delojemalskih in delodajalskih organizacij, članstvu poset tega predavanja prav toplotno priporočamo.

Naš romarski dan

Letošnji Veliki Šmaren je centrala ZZZ določila za prvi slovenski delavski romarski dan. Romali bomo v Marijini svetišča in k Marijinim oltarjem.

Nalašč nismo določili skupnega romanja za vso organizacijo v eno skupno svetišče, ampak smo ga razčlenili na različne Marijine božje poti. Tako udeležencem skrajšamo pot in zmanjšamo denarne izdatke. Romanje olajšamo vsem, da se ga lahko brez posebne težave udeležijo.

Dosti imamo vzrokov, da k Mariji romamo. Poudarjali bomo nasproti brezbožnem usvetu tako zvestobo veri svojih očetov. Javno bomo izpričevali, da se svet brez Boga urediti prav ne da. V borbi za pravično, Bogu odgovorno družbo, in za dosegljivo časno srečo bomo uprli svoj pogled v končni namen človekov, v neminljivo večno srečo.

Prosimi bomo Marijo, da pri Bogu prosi za nas, za naše svojce, za naš pokret, za slovenski delavski stan in za ves naš narod. Zlasti za mnoge izgubljene delavce bomo prosili, da se vrnejo nazaj k Bogu. V surovih, neotesanih časih bomo ob čistosti Marijine miline tako rasti v resnične, srčno in umsko plemenite, zavedne delavce in dobre Slovence.

Prvi slovenski romarski dan zato dobro organizirajmo! Veliki Šmaren naj letos okrog Marijinih oltarjev zbere vse verno slovensko delavstvo! Podružnični odbori naj v svoje roke vzamejo organiziranje in propagando za to našo letošnjo versko prireditev! Posebni rajonski poverjeniki, ki jih je centrala za to še posebej zaprosila, naj skrbijo za neumorno delavnost podružnic in za izvedbo navodil centrale v tej zadevi!

Romali bomo slovenski delavci 15. avgusta v sledeča svetišča:

1. Podružnice: Bohinjska Bistrica, Bo-

Zadnje čase je bilo več naših odbornikov na orožnih vajah. Ker so se sedaj že vsi vrnili, bo delo v naši organizaciji močnejše in boljše. Med odsotnimi je bil tudi predsednik tov. Kralj France, kateri se je te dni vrnil ter je zopet prevzel v svoje roke vodstvo organizacije.

Na tej seji bodo razmotrivane podrobnosti o romanju, katerega priredi naša organizacija skupno z ostalimi ljubljanskimi strokovnimi organizacijami ZZZ dne 15. avgusta t. l. na Šmarno goro. — Menda ni med nami slovenskega delavca, kateri se ne bi ta dan udeležil romanja na Šmarno goro.

Iz dežele prejemamo tu pa tam dopise o obupnih razmerah, ki vladajo pri nekaterih stavbenih podjetjih. Mnogo je takih stavbenikov, ki se na kolektivno pogodbo, katera nosi podpis našega bana, tako rekoč poživljajo. Vse gradbene delavce, katerim bi se godila krivica, pozivamo, naj to nemudoma sporočijo Strokovni zvezi gradbenega delavstva ZZZ v Ljubljani, palača Delavske zbornice, v roke predsednika tov. Kralja. Zveza ima brezdvomno pripomočke, s katerimi bo znala storiti konec kršitvam zakonitih predpisov na račun ubogega gradbenega delavstva.

Kamniško okrožje

Vse odbornike okrožnega odbora obveščamo, da se okrožna seja ne bo vršila v nedeljo 28. t. m., pač pa prihodnjo nedeljo 4. avgusta ob isti uri in na Homcu. — Sejo smo preložili zaradi izleta tovariške podružnice Jarše, ki bo v nedeljo.

Maribor — gradbeni

V soboto dne 3. 8. t. l. bomo imeli prireditve v istih prostorih, kakor 14. julija ter pozivamo vse člane, da se te prireditve sigurno udeležijo, ker je sedaj še čas, da si za zimo kaj preskrbimo, ker pozabiti ne smemo, da bomo po zimi zopet brez posla in nujno potrebne podpore.

Istočasno pozivamo vse naše člane in odbornike, da se udeležijo širše seje, ki bo v nedeljo dne 28. t. m. ob 9 uri dopoldne v naših prostorih. Udeležba obvezna!

Jarše

Ker je bil avtobus za 21. julij že oddan, smo bili primorani izlet v Logarsko dolino prestaviti na nedeljo, dne 28. julija. Vsem izletnikom dajemo v vednost!

Ker je na programu tudi obisk slapa Rinke in po možnosti tudi na Okrešelj, priporočamo vsem, da se oblečejo bolj turistovski; primerne za nošnjo so turist-torbe, za slučaj dežja pa nepremočljivi površniki ali kake pelerine in slično.

Glede odhoda smo določili: Domžalci se zberejo zjutraj ob 4.15 pred Društvenim domom v Domžalah, kjer počakajo na avtobus. Jarše, Groblje in okolica ob 4.30 na cesti konec drevoreda, Mengeš, Loka in ostali ob 4.45 pri kipu Breznadežne na glavnem trgu v Velikem Mengšu.

Prosimo vse, da se držijo točno časa, ki je naveden. Več se pomenimo v nedeljo.

hinjska Srednja vas, Gorje, Jesenice, Sv. Križ, Koroška Bela, Breznica, Mojstrana-Dovje, Naklo, Tržič, Predoslje, romajo na Ljubno pri Brezjah.

2. Podružnice: Ljubljana — tobačni, Ljubljana — splošna, Ljubljana — gradbeni, Ljubljana — ECZ, Dol pri Ljubljani, Vevče, Zg. Šiška, Polhov gradec, Preska, Šk. Loka, Kranj, Senčur pri Kranju, Logatec, Grosuplje, romajo na Šmarno goro.

3. Podružnice: Kamnik, Duplica, Jarše-Mengeš, Domžale, Komenda, romajo na Homec pri Kamniku.

4. Podružnice: Dolenja vas pri Ribnici, Ribnica, Kočevje, romajo v Novo Štifo pri Ribnici.

5. Podružnice: Kresnice, Litija, Zagorje, Trbovlje, Laško, Sevnica in Senovo romajo na Sv. Planino nad Trbovljami.

6. Podružnice: Celje, Griže, Polzela, Novo Celje, Šoštanj, Velenje, Mislina, Gračnica, Topolšica, Slovenji gradec, romajo na goro Oljko.

7. Podružnice: Ptuj, Rogaška Slatina, Mestinje, romajo na Ptujsko goro.

8. Podružnice: Ljutomer, Ormož, Puncni, Petanjci, Slatina Radenci, Murska Sobota, romajo v Jeruzalem.

9. Podružnice: Maribor, Maribor — gradbeni, Hoče pri Mariboru, Sladki vrh, Pobrežje, romajo na Gorco v Sv. Petru pri Mariboru.

Nekaj podružnic zaradi oddaljenosti in raztresenosti nismo mogli nikamor priključiti. Njihovi člani naj se pridružijo poljubno enemu izmed določenih romanj, ali pa naj ta dan doma pri službi božji spremljajo naše romanje s svojimi molitvami in prosijo Marijo pomoči za naše skupne naloge!

Beleške

KAJ PRAVITE SEDAJ?

Znano je, kako se je »Delavska pravica« v preteklih letih zavzemala in opevala republikansko Španijo, demokratično Anglijo in ljudskofrontaško Francijo. Zlasti Ljudska fronta pod vodstvom komunistov jim je bila nad vse simpatična. Čim več zmed je ta Ljudska fronta ustvarila, čim več nepotrebnih stavk je povzročila, čim bolj je ubijala avtoriteto oblasti, čim večkrat je padla francoska vlada, čim bolj so bile pretkane in uspešne intrige socialista Bluma za časa ljudskofrontaške vlade, tem bolj se je »Delavska pravica« zanjo zavzemala in jo tudi za naše razmere prikazovala kot vzor, po katerem moramo vsi hrepeneti.

Tako ugotavlja list »Mi mladi borci« ter dostavlja sledeče: »Sedaj je potek dogodkov sam na tragičen način dokazal, kam je vse to peljalo. Kaj pravijo ti slovenski krogi sedaj?

Danes resni ljudje ugotavljajo, da je žalostnega poraza francoske velesile kriva Ljudska fronta in neurejena svobodoljubnost, ki je komunistom pustila celo državo izpodkopavati in jo načrtno uničevati.

Od nesreče francoskega naroda se sedaj lahko učimo. V prvi vrsti pa naj bi se učili tisti, ki so delali prezgodnje zaključke o tem, kaj je prava svobodoljubnost. Če se ob teh dogodkih marsikatero vprašanje o pravi in pretirani svobodoljubnosti ne bo izjasnilo, moremo to imenovati samo zakrknjenost, nevednost namreč ne more biti.

Zdi se nam, da se v vrhovih JSZ tudi sedaj še ni ničesar spremenilo. Ohranili so staro govorjenje in staro miselnost.

DELO V PETEK IN SVETEK

V »Tovarniškem vestniku« Kranjske industrijske družbe beremo napovedi, da bo v podjetju v kratkem večje število delavstva odpuščenega. Kar pripravijo naj se na to, tako nekako piše to glasilo, čas zopetne redukcije ni daleč. Istočasno pa čitamo v »Gorenjcu« sledečo notico:

»Na zapovedan praznik Sv. Petra in Pavla so bile tovarne KID v polnem obratu. Vse delavstvo je lani s posebno vlogo zahtevalo, da se tudi ta praznik praznuje. Zgražanje nad tem praznikom je veliko.«

Splošno je znano, kako KID zaposluje delavstvo petek in svetek, kako tovarniška sirena tuli ob nedeljah in praznikih. Značilno je, da ni niti enega Marijinega praznika, na katerega tovarna ne bi bila v polnem obratu.

Tako se proti volji delavstva in v škodo verskega čustvovanja za interese podjetja zlorabljajo prazniki in se dela tako, kakor da dela nikoli ne bi moglo zmanjkati. Istočasno pa podjetje v lastnem glasilu napoveduje delavstvu skorajšen odpust iz službe. Mar ne bi bilo bolj pravilno opustiti delo ob Bogu posvečenih dnevih in izrabiti za to delavnike, ki jih nikoli zmanjkalo ne bo?

ČE JE DELAVEC POKLICAN NA OROŽNE VAJE

Po izjavi trgovskega ministra, bo v kratkem uveljavljena nova uredba o delovnih odnosih za primer, ko je delavec poklican v vojaško službo. V tej uredbi poziv v vojaško službo, razen za kadetski rok, ne ukinja delavnega odnosa. Delodajalec je dolžan delavca sprejeti ponovno v službo, ko se vrne od vojakov, in sicer pod istimi pogoji, pod kakršnimi je bil zaposlen pred odhodom. Ako je bila delavcu pred odhodom služba odpovedana in odpovedni rok še ni potekel pred vpoklicem v vojaško službo, mora delodajalec istotako delavca sprejeti nazaj na delo.

VAJENCE IZKORIŠČAJO

List »Mi mladi delavci« poroča o krivicah prizadetih vajencem. Med drugim pravi: »Nekdo, ki je v tem letu sprejel novince za izučenje obrti, je zahteval od očeta, da mu plača v prvem letu 1000 din učnine, v drugem 500.— din in v tretjem 200.— din, v četrtem letu pa bo fant prost učnine. Kaj pravite na to?«

Mislimo, da je to nesramno izkoriščanje ubogega vajenca in njegovega očeta. Po zakonu bi moral dobivati vajenec celo minimalno odškodnino. Zakon ne določa višine te odškodnine, brezdomno pa izključuje upravičenost kakšne učnine. Delavska zbornica v Ljubljani je na predlog ZZD zato na pristojnih mestih zaprosila, da že končno izide posebna uredba, ki naj določi plačo vajencem.

NEUTEMELJENA KRITIKA

Celjska »Nova doba« je natisnila dolgozezen članek, naslovljen kot odprto pismo na upravo Delavske zbornice v Ljubljani. Vodja ekspoziture DZ v Celju se je namreč potegnil za nekega delavca, ki je bil dejansko prikrajšan v svojih pravicah, pri njegovem delodajalcu. Z ozirom na informacije delavca, da je upravljal na-

meščanske posle, je za njega zahteval tem potom odgovarjajoče dajatve. Izkazalo se je, da posli delavca niso imeli značaja namuščenke zaposlitve in zato zahtevki s strani delavca niso bili v celoti upravičeni. Res je pa le, da se je delavcu godila krivica in da je zato tudi na intervencijo vodje ekspoziture DZ v Celju prejel primeren odškodninski znesek. Zato je dolgozezen članek »Nove dobe« čisto nepotreben, še bolj nepotreben pa je napad »Delavske politike« na vodjo ekspoziture DZ v Celju. Očividno jih boli, da se delavstvo sedaj s tolikim zaupanjem obrača na to ustanovo, kjer so imeli preje za njega vedno gluha ušesa.

TO SO POJMI

»Delavska politika« v 76 šte. prinaša uvodni članek »Reforme gospodarstva obetajo«. V tem članku pravi: »Korporativni sistem ima nalogo čuvati gospodarstvo, kapital. Kapital se mora obrestovati, mora biti produktiven, da se z njegovim donosom razvija še večje gospodarstvo. Korporativni sistem pa tudi pravi, da mora biti delo v soglasju s kapitalom, mora mu služiti. Tu je razlika že v tem, da kapital vlada s stališča kapitalističnega gospodarstva, dočim mora delavstvo in nameščenstvo služiti temu namenu... Postranskega pomena je, ali se dobro ali slabo gospodarji.« Tako modruje »Delavska politika« o stvarih, ki jih očividno prav nič ne pozna. Delavstvo, ki bere take članke, bo ostalo omejeno. Morda je to marksistom okrog »Delavske politike« celo prav.

PARADIŽ JE POLN

»Domoljub« poroča: »Rdeče oblasti v zasedeni Besarabiji ne marajo več sprejemati komunističnih in judovskih begun-

Domače novice

JUBILEJ

Štiridesetletnico obstoja praznuje letos Vzajemna zavarovalnica. V tej dolgi dobi je ob idealizmu rastle in napredovala v mogočno zavarovalno ustanovo, ki uživa doma v Sloveniji in v celi državi brezprimeren ugled in zaupanje. Zavodu želimo pri nadaljnjem delu enakega procvita in enakih uspehov v korist vseh slojev našega naroda.

VOJNO MORNARIŠKA ŠOLA

Sprejemajo mladeniče v strojno mornariško šolo v starosti od 15 do 18 in pol let in v strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta. Pojasnila daje pismeno in ustmeno: Koncesionirana visarna Per Franc, Ljubljana, Majstrova 14.

ŠTUDENTJE ZBORUJEJO

Slovenska dijaška zveza ima te dni v prijaznem Kamniku svoje počitniško zbiranje. Pregledali bodo svoje vrste, določili smernice za v bodoče in šli na delo. Bog daj bogatih sklepov, obilnega dela in velikih uspehov!

ZAČETEK ALI KONEC POVESTI

Pri Sv. Ani v Slovenskih goricah se je smrtno ponesrečil 50 letni viničar Franc Škrget. Nalagal je hloče za žagat. En hloč se je sprožil, padel na viničarja in mu zmečkal glavo, zdrobil prsni koš in zlomil roko. Bil je na mestu mrtve. Za seboj zapušča revno ženo in otroka. Za njega se je povest končala, za ženo in otroka se pa tu prav za prav začne.

DRUGA ŽRTEV

Lokomotiva je zgrabila žel. kurjača Franca Nedoha. Bil je pri priči mrtve. Kdo bo skrbel za njegovo ženo in številne otroke? Revščina.

TRETTJA NESREČA

Smrtno se je ponesrečil pri delu mladi delavec Ivan Žnidar iz Čreta pri Celju. Povožil ga je tovorni avtomobil. Name-raval se je poročiti z mlado nevesto, vzela ga je smrt.

DOMOVINA SVOJIM SKORJO KRUHA, ČEBULO IN SOL, TUJCU POGRNJENO PREOBLOŽENO MIZO

Časopis »Glasnik« poroča o mesečnih plačah ravnatelja prokurista in nekaterih šefov Našičke. Takole navaja plače: Kovacs Geza 42.214.84 din i stan u naravi, Kunodi Leo 34.278.84 din i stan u naravi, Horovitz Ernest 28.384.71 din i stan u naravi, Jendrašić Zvonimir 28.384.71 din i stan u naravi — in tako naprej sledijo plače 20, 19, 18, 16 in 15 tisoč dinarjev mesečno. Cela vrsta jih je. So pa sama čisto tuja imena, ki s slovanstvom nimajo prav nič opraviti. Poleg teh pa je stotine

cev.« To je treba povedati tistim ljubljanskim fakinom, ki se s prekrizanimi rokami na hrbtu sprehajajo po Tivoli in čakajo, da bi jim pečeni golobi v usta leteli. Takih fakinov imajo namreč sedaj že tudi v Besarabiji dosti.

DIREKTOR BIČANIĆ IN »NOVA PRAVDA«

»Nova pravda« napada nedavne izjave znanega filomarksista direktorja Bičanića, ki je govoril o hrvatski kmetijski demokraciji. V smislu njegovega izvajanja bi morala v Jugoslaviji zavladati nekaka kmečka diktatura, kar seveda ne odgovarja pojmu pravično in pravilno urejene družbe, pač pa odgovarja marksistični miselnosti. Tej je vseeno, samo da nekdo izvaja gospodarsko nasilje, pa je zanj vse lepo v redu.

NEKAJ IMA PA TUDI PRAV

Ravnatelj za zunanjo trgovino dr. Bičanić je govoril tudi o naši Narodni banki. Narodna banka v Jugoslaviji je vse doslej delničarsko podjetje. 24. delničarjev se na stroške 16.000.000 naroda prav imenitno redi. Dr. Bičanić je rekel, da je treba banko poddržaviti. Njen dobiček naj se vrne neposredno nazaj narodu. Tega mnenja smo tudi mi.

PO SLABI DRUŽBI GLAVA BOLI

»Delavska politika« št. 81 prinaša opozorilo vsem onim, ki se jim zadnje čase zdi, da so jih marksisti prodali. Dobro naj premislijo o njenem nasvetu, s kom se družijo, ker po slabi družbi glava boli. Gotovo so opozorjeni »Delavske politike« za nasvet hvaležni, samo malo prepozno je prišel. Opozorjene namreč glava že boli po slabi družbi s tistimi, ki trompetajo po »Delavski politiki«. To je dokaz naš zadnji članek »Dvoje posredovanj«.

in stotine delavcev z domačimi imeni, pa tudi z našo običajno domačo plačo: za kos kruha in čebulo, pa še morda za prgišče soli. Zdi se, da je domovina pozabila, da je mati svojim sinovom.

CENTRALA ZA PRESKRBO Z BOMBAŽEM

Znano je, da se v okviru ministrstva za trgovino namerava ustanoviti posebna centrala za preskrbo tekstilne industrije naše države z bombažem. Ta centrala naj bi sklepala tozadevne trgovske pogodbe in naj bi posameznim industrijam dodeljevala gotovo količino surovin. Privatna podjetja bi sicer smela sklepati pogodbe za nabavo bombaža, toda bi morala najmanj polovico uvoženega blaga odstopiti bombažni centrali v svrhu nadaljnjega razdeljevanja.

Banska uprava v Zagrebu pa se je tem načrtom uprla. Ni zadovoljna s tem, da bi se za Hrvatsko ustanovila samo posebna podcentrala, marveč zahteva za področje Hrvatske banovine samostojno centralo. — Tako se že nekaj tednov prerokamo o centralah in podcentralah, namesto, da z vso naglico delamo za nakup surovin, naši tekstilni industriji pa grozi pomanjka-

Izkoriščanje vajenca

V okolici Sv. Lenarta v Slovenskih goricah je neki kovaški mojster tako slabo ravnal z svojim vajencem, da zasluži najstrožjo kazen. Ubogi vajenec je moral vsako jutro že ob prvem svitu pričeti z delom na polju, dokler niso gospod mojster vstali. Zatem je moral nakrmiti živino, svinje, prinesiti gospodinjli vode, drva, skratka moral je opravljati vsa poljska in hlapčevska dela. Revez pa je bil vrh tega še mnogokrat pretepen. Večkrat se je ves krvav zatekel k sosedom, ki so ga vzeli v zaščito in se zgražali nad postopanjem brezvestnega mojstra. Gospodinja, s katero živi omenjeni mojster v konkubinatu, mu nikdar ni upala dati jesti, kadar je bil mojster doma. Največkrat je jedel samo enkrat na dan. Imen pa mu mojster ni dal drugih kot: vrag, pes itd.

Pred kratkim je vajenec dobil zastrupljenje na nogi, ker je imel neko rano in je moral spati na senu. Ko je mojster videl, da ne more več hoditi, ga je enostavno pretepel in zaklenil v neko sobico, od koder ga je potem neka dobra oseba rešila. Vajenec je prišel nato še v Maribor in je iskal pri OUZD zdravniško pomoč. Dasi se je vajenec že skoraj 1 leto učil, še dosedaj ni bil prijavljen pri bolniškem zavarovanju. Vajenec je bil takoj nato napoten v bolnico, kjer je bil še isti dan operiran. Mojster se je sicer izgovarjal, da zakaj ga bo imel pri bolniški blagajni, ko pa samo pazi na živino, v delavnici pa tako ni nobenega dela (ker mu kmetje radi njegove brezsrčnosti ne dajo več delati), sicer pa ta »vrag« same farbule špila. Radi sorovosti tega mojstra se pri njem še nobeden vajenec ni izučil. Vsa zadeva je bila prijavljena Delavski zbornici, ki je zahtevala od oblasti, da se temu brezsrčnemu mojstru odvzame pravica imeti vajence. Gotovo pa je še danes mnogo takih primerov, za katere pa oblast ne ve, ali pa se jih prizadeti ne upajo javiti. Vse take primere lahko javite kar z dopisnico na Delavsko zbornico, ki bo poskrbela, da bodo taki mojstri prejeli tudi zaslužno plačilo.

nje obratnega materiala. Posamezna podjetja že delajo v skrajšanem delovnem času ali pa opuščajo svoje delavstvo.

Tako smo že poročali o skrčenem obratovanju predilnice v Litiji. Nedeljski »Slovenec« je poročal o odpustu delavstva v Polzeli. Tudi nekatere tekstilne tvrdke v Mariboru so že odpovedale večjemu številu delavstva.

GOSPODARSTVO V SUZOR-JU

Hrvatski nameščenski list »Pravica« piše o delu komisarja pri Suzor-ju v Zagrebu. Nastavil je brez potrebe 50 novih nameščencev, sedaj pa druge starejše odpušča. Tistega dne, ko je Gerzejeva dobila odlok o svoji redukciji in je potem s skokom iz 4. nadstropja napravila samomor, je bil vpokojen višji uradnik s 4.500.— din mesečne pokojnine. Takoj nato pa je bil postavljen istotako pri Suzor-ju za honorarnega uradnika z mesečno plačo 2.500.— din. Enemu 7.000.— din na mesec, drugih 7 dnevničarjev pa na cesto, da se račun izdatkov izenači, to je umno gospodarstvo Suzor-ja tudi s slovenskim denarjem.

DZ v borbi proti draginji

Kako aktivno posega naša Delavska zbornica v boj proti draginji in za prilagoditev mezd draginji, je razvidno iz sledečega dopisa, ki ga je zbornica naslovila na kr. bansko upravo. Dopis se glasi:

Stalno naraščanje draginje je imelo in ima še za posledico številna mezdna gibanja, s katerimi skuša delavstvo svoje za- sluške vsaj delno spraviti v sklad z vsled draginje povečanimi izdatki za preživljanje.

Pri mezdnih razpravah je največja ovira, ker nimamo v dravski banovini uradnega indeksa, iz katerega bi bilo razvidno gibanje draginje z ozirom na mesečne vzdrževalne stroške družine.

Za pogajanja imamo na razpolago indeks Narodne banke, katerega pa osporavata obe stranki (delodajalec in delojemalec), ker je sestavljen na podlagi spremembe cen za enoto (kg, l, m) potrebnih in ne na podlagi spremembe cen za dejansko potrebno količino potrebnih za preživljanje družine.

Indeks, ki ga vodi podpisana zbornica, osporavajo delodajalci, češ da je pristransko sestavljen le iz delavskih vidikov. Enako osporavajo indeks Arturja Benka Grada in predlagajo, ako posedujejo tovarniške konzume, za podlago gibanje cen v njihovih lastnih konzumih.

Po sedanjih zunanje in notranje političnih razmerah sodeč še zlepa ne bomo mogli računati z normalnimi, urejenimi gospodarskimi razmerami in bo delavstvo še

vedno izpostavljeno večjim ali manjšim draginjskim pretresljam.

V svrhu mirnega reševanja po draginjskih spremembah povzročenih mezdnih gibanj smatra podpisana zbornica za nujno potrebno, da bi se vodil pri Kr. banski upravi dravske banovine uradni indeks o gibanju draginje, ki naj bi bil realen in naj bi zaznamoval draginjske spremembe za mesečne družinske vzdrževalne stroške na podlagi uradnih podatkov iz vnaprej določenih večjih mest in industrijskih krajev v dravski banovini.

Konkretno predlagamo:

Kr. banska uprava blagovolj nujno sklicati anketo predstavnikov delodajalske, delavske in kmetijske zbornice ob sodelovanju socialnega in trgovskega oddelka kr. banske uprave z dnevnim redom: Razgovor o določitvi meznega indeksa za ugotavljanje draginjskih sprememb.

Na podlagi iniciativnih predlogov naj bi nato kr. banska uprava sestavila uradni indeks, ki bi bil za bodoča mezdna gibanja nesporna podlaga za oceno draginjskih sprememb.

Ljubljana, 19. VII. 1940

Predsednik: Kozamernik Viktor, l. r.

Tajnik v. z. Preželj France, l. r.

Širite povsod naš list!